

Egy malomban örültek - döntött a GVH a malomkartell-ügyben

„Kökemény” kartellben való részvétel miatt mai tárgyalásán összesen közel 2,3 milliárd forint bírságot szabott ki a Gazdasági Versenyhivatal (GVH). A megbírságolt 16 magyarországi gabonafeldolgozó vállalkozás a gazdasági verseny korlátozását célzó egységes és folyamatos, összetett jogsértést valósított meg, amikor 2005 februárjától 2008 áprilisáig egyeztették egymással egyes malmi búzaőrlemények árát, illetve árának változtatását, valamint egymás piacának meg nem támadására tett vállalásukkal felosztották egymás között a piacot.

A kartell, ezen belül az ár- és piacfelosztó megállapodás a legsúlyosabb jogsértésnek minősül a versenyjogban, amely az érintett termékek vásárlóit, adott esetben a fogyasztókat károsíthatja. A GVH által feltárt kartell elsősorban a magyar fogyasztásban alapvető élelmiszeripari terméknek minősülő étkezési búzaliszt piacát érintette.

A GVH a súlyos jogsértést – több esetben ismételt – elkövető vállalkozásokkal szembeni bírság kiszabása során figyelemmel volt többek között az adott élelmiszergazdasági ágazat sajátosságaira, és egyes vállalkozások különösen nehéz pénzügyi helyzetére is.

A GVH gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának megsértése miatt huszonöt vállalkozásnak küldte ki előzetes álláspontját, melyben a versenyhatóság 17 vállalkozás kapcsán látta bizonyítottnak, hogy részt vett kartellezésben. Ezen vállalkozások többsége (Cerbona Élelmiszeripari és Kereskedelmi Zrt., DIAMANT Kft., Első Pesti Malom- és Sütőipari Zrt., Gyermely Zrt., Hajdúsági Gabonaiipari Zrt., Ócsai Malom Kft., Júlia-Malom Élelmiszeripari és Kereskedelmi Kft., Pannonmill Malomipari Zrt., „SIKÉR” Zrt., SZATMÁRI Malom Termelő és Kereskedelmi Kft., ABO MILL Malomipari Zrt., Szécsény-Mill Kft.) a feltárt kartell fennállása alatt (azaz 2005 februárjától 2008 áprilisáig) folyamatosan részt vett a jogsértésben, míg 5 vállalkozás (Cornexi Élelmiszeripari Zrt. f.a., Budai Malomipari Kft., „GA-BO” Élelmiszeripari és Kereskedelmi Kft., LAMEPÉ Agrokémiai Vagyonkezelő és Szolgáltató Kft., MÁRIA-MALOM Malomipari Termékeket Gyártó Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.) kapcsán a versenyhatóság rövidebb időszakra vonatkozóan – egyes esetekben egyetlen megbeszélésre szűkülve – állapított meg jogsértést.

Az eljárásban vizsgált 8 vállalkozással szemben a GVH az eljárást megszüntette, mert a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján nem találta bizonyíthatónak a versenykorlátozó megállapodásokban való részvételüket.

Az eljárás nem volt versenyjogi előzmény nélküli. A GVH a Vj-74/2003. számú eljárásban meghozott, 2004. októberi döntésében a BL-55 minőségű liszt (az ún. finomliszt) minimálárának meghatározása, illetve a piaci „status quo” fenntartása (azaz egymás piacainak meg nem támadása) érdekében kötött megállapodás miatt elmarasztalta a Magyar Gabonafeldolgozók, Takarmánygyártók és -Kereskedők

Szövetségét, illetve tizenkét versenytárs malomipari vállalkozást (Agrimill-AgrimpeX Rt., Agrograin Rt., Budai Malomipari Kft., Cerbona Rt., Cornexi Rt., Diamant International Malom Kft., Első Pesti Malom Rt., Gyermely Rt., Hungaromill Rt., Pannon Gabona Rt., Sikér Kft., Szatmári Malom Kft.). A versenyhivatal ezen döntését mind a Fővárosi Ítéltábla, mind a Legfelsőbb Bíróság megerősítette.

A feltárt adatok szerint a marasztalás hatására az egyeztetések nem maradtak abba, azok szervezésében, jellegében annyiban azonban változás következett be, hogy a malmok képviselői a korábbiaknál jobban törekedtek arra, hogy a megbeszéléseknek a lehető legkevésbé maradjon írásos nyoma.

A feltártak szerint a kartellben meghatározó szereplők voltak az országos szinten is jelentős malmok, a megállapodás fő irányát elsősorban a közöttük létrejött megállapodás jelenthette. Az országos találkozók jellemzően a legnagyobb, az országos malomipari kapacitás 70-80 %-át képviselő vállalkozások vettek részt. Ezek a vállalkozások az ország területén általában több malommal is rendelkeznek, és a malmok elhelyezkedését, valamint a vállalkozások közötti irányítási kapcsolatokat is figyelembe véve, többségük az ország különböző régióiban jelen van.

Az országos szintű egyeztetésen túl azonban fény derült arra is, hogy regionális szinten, további iparági szereplők bevonásával is zajlott az egyeztetés. A regionális szintű találkozók az adott régió meghatározó, az országos egyeztetésekben is érintett piaci szereplők mellett a régióban működő kisebb malmok képviselői vettek részt. (A regionális találkozók biztosították a kisebb malmok bevonását az egyeztetésekbe, ahol az országos szinten elhangzottakat adták tovább, illetve erősítették meg a kisebb malmok részvételével, amellyel elkerülhető volt, hogy az árat emelő nagyobb malmok ellenében a kisebb malmok „csipkedjenek” a piacból. Ily módon a malmok a megállapodással elérni kívánt áremeléseket elvileg az ország teljes területén érvényre juttathatták a vevőknél.) A GVH számos találkozót tárt fel, amelyeken a tárgybéli egyeztetések zajlottak.

Az egyeztetések tárgya a malmi búzaőrlemények, a liszt és a korpa ára, árának esetleges emelése és az áremelés végrehajtása (módja, időzítése) volt. A megbeszéléseken alkalomról-alkalomra a malmok között arról született egyezség, hogy emelik-e, hány forinttal és mikortól a liszt – a finomliszt, illetve ahhoz igazodóan egyéb liszt típusok – árát. A malmok a malmi búzaőrlés mellékterméke, a korpa esetében a megbeszéléseken elsősorban arról informálták egymást, hogy mennyit és milyen áron értékesítenek ebből a termékből, esetenként egyeztetve az árról is.

Több bizonyíték is megerősítette, hogy a megbeszélések során a malmok a „status quo”-ra hivatkoztak, ami egymás piacának meg nem támadását, a fennálló vevői kapcsolatokat (vagyis hogy mely vevő mely malomhoz tartozik) tiszteletben tartását jelentette. A nagyobb, a malmok számára kulcsfontosságú vevők esetében megkövetelték a kialakult status quo megtartását.

E magatartásukkal a tulajdonosi szerkezetüket illetően változó összetételű vállalkozások (vannak köztük kizárólag magyar intézményi vagy magánszemélyek, vagy kizárólag külföldi, illetve magyar önkormányzati tulajdonban álló vállalkozások egyaránt) egyértelműen és nyilvánvalóan a magyar fogyasztókat károsították meg, hiszen az árrögztetés- és piacfelosztás következményeként nem érvényesült valódi árverseny, így mind a malomipari termékeket megvásárló pékségek, élelmiszer-kiskereskedők, mind az azok termékeit fogyasztó vásárlók magasabb áron juthattak az árukhoz.

A kartellben résztvevők magatartásukkal a magyar versenytörvény rendelkezései mellett megsértették az európai uniós versenyszabályokat is. A jogsértés az országos és a régiós szinten szervezett rendszeres találkozók révén Magyarország, mint európai uniós tagállam teljes területét lefedő megállapodásként működött. Az országba elsősorban Szlovákia felől kerül behozatalra liszt, de más környező országokból is érkezik import. A megállapodás azon túlmenően, hogy az ország teljes területét lefedte, határon átnyúló – legalább egy további uniós tagállamot közvetlenül is érintő – árumozgásra, gazdasági tevékenységre, azaz a tagállamok közötti kereskedelemre is hatással lehetett.

A GVH a mai napon tartott tárgyaláson kihirdetett döntését többek között az eljárást megindító hajnali rajtaütés során fellelt iratokra, közvetlen írásos bizonyítékra, tanúvallomásokra és nyilatkozatokra alapozta. A GVH határozata ismételten jelzi: a súlyos jogsértést elkövető kartellezők számíthatnak arra, hogy a hatóság azt feltárja, és megfelelő szankciókkal sújti.

A kiszabott bírság összegének meghatározása során a GVH figyelemmel volt arra, hogy a kiszabandó bírságnak egyrészt arányosnak kell lennie az elkövetett jogsértéssel, másrészt elrettentő erőt is kell hordoznia. Azt kell üzennie, hogy sem a résztvevő vállalkozások, sem más ágazatokban tevékenykedő vállalkozások számára ne legyen kifizetődő kartellt szervezni és működtetni. A GVH megközelítésében a bírságnak arányosnak kell lennie az elkövetett jogsértés súlyával és a jogsértő helyzetével.

A bírságkiszabás során a GVH különös figyelemmel volt többek között arra, hogy a feltárt versenykorlátozó magatartás – piacfelosztó és árrögztítő jellegénél fogva – különösen súlyos jogsértésnek minősül, a vállalkozások az egységes és folytatólagos, összetett jogsértést hosszú időn keresztül, Magyarország teljes területét lefedve folytatták. E körben nem tekintett el a versenyhatóság attól a körülménytől sem, hogy számos kartell-tag, illetve jogelődje (Cerbona Zrt., DIAMANT Kft., Első Pesti Malom- és Sütőipari Zrt., Gyermely Zrt., Pannonmill Zrt., „SIKÉR” Zrt., SZATMÁRI Malom Termelő és Kereskedelmi Kft., Cornexi Élelmiszeripari Zrt. f.a., Budai Malomipari Kft.) korábban is résztvevője volt a jelen eljárásban feltárttal azonos jellegű, jogsértő összejátszásnak. Az ilyen jellegű többszörösen ismétlődő jogsértést a joggyakorlat különös ismétlésnek nevezi, mely esetben a vállalkozás rövid időn belül hasonló, vagy ugyanolyan jellegű jogsértést követ el több alkalommal. A GVH megítélése szerint a különös és többszörös ismételt jogsértést jelentős súlyosító tényezőként szükséges értékelni. Ezzel egyébként a versenyhatóság határozatait felülvizsgáló bíróságok is egyetértenek. Mindezek alapján egyértelmű, hogy a vállalkozások számára nem kifizetődő az ismételt jogsértés, hiszen az érte kiszabandó bírság összege jelentősen megemelkedhet.

A GVH a kiszabott bírság összegének megállapítása során szem előtt tartotta azt is, hogy adott vállalkozás milyen mértékben – időben, illetve aktivitás, intenzitás tekintetében – vett részt a jogsértésben. Súlyosító körülményként vette figyelembe a GVH, ha adott vállalkozás (Pannonmill Zrt.) más vállalkozásokkal szemben kényszerítőleg lépett fel, illetve ha a kartell szervezésében (pl. megbeszélések megtartása) aktív szerepet vállalt. A jogsértés súlyát enyhíthette ugyanakkor, ha adott vállalkozás szűk körben és esetlegesen egyfajta „szenvedő” félként vett részt a kartellben.

A kiszabandó bírság arányosságának felmérése kapcsán a jogsértés súlya tükrében és amellet figyelembe vette tehát a GVH az adott ágazat, és az egyes jogsértő vállalkozások sajátos gazdasági környezetét is, amelynek körében egyes vállalkozások pénzügyi helyzete is relevanciával bírt. E szemléletben a versenyhatóság egyes vállalkozások kapcsán kivételes, és igazoltan különleges helyzetükre tekintettel a bírság összegét enyhítő körülményként vette figyelembe súlyosan nehéz pénzügyi helyzetüket. Az előző szempont figyelembevételével döntött továbbá úgy a versenyhatóság, hogy öt (Cerbona Zrt., Első Pesti Malom- és Sütőipari Zrt., Gyermely Zrt., Hajdúsági Gabonaipari Zrt., ABO MILL Zrt.)vállalkozás esetében a rájuk kiszabott bírság részletekben történő megfizetésére is lehetőséget biztosít.

A fentiekén túl a GVH a Júlia-Malom Kft. esetében enyhítő körülményként vette figyelembe a jogsértés feltárását segítő együttműködő magatartását, amellyel az ún. engedékenységi politika keretében mentesült a bírság megfizetése alól. Ezen együttműködés révén ugyanis a versenyhatóság olyan információkhoz jutott hozzá, amelyek által a fent ismertetett komplex jogsértés bizonyíthatóvá vált. Mint azt a most lezárt eljárás is mutatja, megfelelően működik a kartellek feltárását elősegítő engedékenységi politika, hiszen általa súlyos bírságtól mentesülhet a hatósággal együttműködő vállalkozás.

A kiszabott bírságok a következők voltak:

Cerbona Zrt. 145 millió forint

DIAMANT Kft 200 millió forint

Első Pesti Malom- és Sütőipari Zrt 140 millió forint

Gyermely Zrt. 250 millió forint

Hajdúsági Gabonaipari Zrt. 145 millió forint

Ócsai Malom Kft. 40 millió forint

Pannonmill Zrt. 800 millió forint

"SIKÉR" Zrt 190 millió forint

SZATMÁRI Malom Termelő és Kereskedelmi Kft. 180 millió forint

ABO MILL Zrt. 120 millió forint

Cornexi Élelmiszeripari Zrt. f.a. 30 millió forint

"GA-BO" Élelmiszeripari és Kereskedelmi Kft. 5 millió forint

Szécsény-Mill Kft. 40 millió forint

LAMEPÉ Agrokémiai Vagyonkezelő és Szolgáltató Kft. 5 millió forint

MÁRIA-MALOM Malomipari Termékeket Gyártó Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 3 millió forint

Budai Malomipari Kft. 1,3 millió forint

Az ügy hivatali nyilvántartási száma: **Vj-69/2008.**

Budapest, 2010. október 28.

Gazdasági Versenyhivatal
Kommunikációs Csoport

További információ:

Zenisek Andrea

Gazdasági Versenyhivatal
cím: 1054 Budapest, V. ker. Alkotmány u.5.
levél: 1245 Budapest, 5. Pf. 1036
tel: +36-1 472-8901
email: sajto@gvh.hu
<http://www.gvh.hu>